

UČNI CILJI

Pouk je **SISTEMATIČEN** in **ORGANIZIRAN** vzgojnoizobraževalni proces, ki je usmerjen k opredeljenim ciljem, doseganje katerih zopet vpliva na nadaljni učni proces v katerem se prepletajo aktivnosti naravnane na doseganje ciljev ki potem zopet vplivajo na aktivnosti.

VRSTE UČNIH CILJEV

<i>ČAS kot kriterij</i>	<i>Nominalna delitev</i>	<i>Namembnostna skupina</i>	<i>BLOOMOVA delitev</i>
dolgoročni/globalni	izobraževalni/materialni	skupni cilji	kognitivni
srednjeročni/etapni	funkcionalni/formalni	diferencirani	konativni
kratkoročni/operativni	vzgojni/osebno socialni	individualni	psihomotorični

Učni cilji se pojavijo kot tematika pred 50. leti, v času uveljavljanja programiranega pouka in izobraževalne tehnologije.

Učitelj tako izgublja svojo direktno vlogo in je postavljen v ind. položaj:

- v sodobni šoli morajo biti cilji in nameni pouka jasno opredeljeni,
- novi tipi nalog, ki poleg znanja razvijajo še sposobnosti, določene navade, spretnosti in osebnostne lastnosti,
- pojavila se je tudi potreba po racionalizaciji pouka.

Tako smo poleg *nominalne klasifikacije* dobili še klasifikacije, ki služijo uporabnim/operativnim namenom za oblikovanje učnih ciljev.

Bloomova taksonomija učnih ciljev (fotokopije).

Didaktični pomen operativnih ciljev:

- izvajanje pouka je bolj usmerjeno in organizirano (povečuje se učinkovitost pouka),
- pouk je bolj načrten / postopnejši (celovito načrtovanje, izvajanje, vrednotenje pouka),
- delo je bolj operativno, kar vzpodbuja motivacijo / aktivnost učencev,
- operativni cilji vplivajo na izbiro vsebine, učnih oblik, metod in sredstev.

Izobraževalni/materialni učni cilji

- 1* Nanašajo se na pridobivanje čim višje ravni kvalitetnega, trajnega in uporabnega znanja, a to lahko vodi k vsebinski preobsežnosti učnih načrtov. Tako je zapostavljena razvojna funkcija šole (ni razvijanja kritičnosti).
- 2* do konca 19.st so pretirano poudarjali izobraževalne naloge pouka (ideal je bil človek-leksikon), rezultat pa je bilo nepovezano, kratkotrajno in neuporabno znanje □ DID. MATERIALIZEM.
- 3* Tudi danes je še marsikje tako zaradi slabih učnih pogojev, prevelikega števila učencev, slabe didaktične usposobljenosti učiteljev, zunanjega preverjanja znanja.
- 4* Da se izognemo DID. MAT. mora biti *obravnava* postopna, *temeljne vsebine* poudarjene, *tempo* ustrezen, poudarjena *uporabnost znanja*, ustrezen čas dati *utrjevanju, ponavljanju*.

Funkcionalni/formalni cilji

- 5* Nanašajo se na razvijanje perceptivnih, senzornih, motoričnih, izraznih in intelektualnih sposobnosti ter na razvijanje spretnosti in navad.
- 6* So težje dosegljivi kot izobraževalni cilji. KAKO razvijati določeno vsebino, da se bodo učenci razvijali? V pouk moramo postopno vključevati različne naloge za samostojno delo, samostojno opazovanje ter pa miselne aktivnosti (presojanje, primerjanje, induktivno/deduktivno sklepanje, analizo, sintezo,...) z namenom da se učiteljeva vloga čim bolj spreminja v MENTORSKO.
- 7* Osnova za uresničevanje funkcionalnih ciljev je učna vsebina (cilj izobraževalnih). Če učitelj kvalitetno uresničuje izobraževalne cilje ogromno prispeva k doseganju funkcionalnih ciljev.
- 8* Pretiravanje s funkcionalnimi cilji se imenuje DIDAKTIČNI FORMALIZEM. To je načel že J.F. Herbart ki je razlagal, da človek znanje dobiva predvsem po deduktivni poti in je zato potrebno razvijati določene miselne sposobnosti in pomnenje. Trdil je, da je naloga šole predvsem razvijanje telesnih in duhovnih sposobnosti kar je dosegljivo z vajo. A vedel je tudi, da se intelektualne sposobnosti razvijajo po lastnih zakonih. Postavil se je nasproti takratnemu prepričanju, da imajo nekateri predmeti pri urjenju intelektualnih sposobnosti ključno vlogo (tuji jeziki, matematika, slovnica).
- 9* Mislimo ko se učimo in ko se učimo mislimo. Zelo pomembni so načini dela oz. aktivnost samih učencev. Posebno vlogo imajo tudi tiste učne oblike in metode, ki omogočajo direkten odnos z učno vsebino.

Kako dosegamo funkcionalne cilje?

- 10* izbira vsebine glede na problemskost.
- 11* pouk mora temeljiti na aktivnosti učencev (kako pa jo vzdrževati je pa drug problem).
- 12* kombiniranje učnih oblik in metod (pogosto menjavanje pritegne pozornost).
- 13* diferenciramo / individualiziramo zahtevnost, znanje apliciramo na praktični nivo.
- 14* vsebinsko bogat program (poudarek ne le na intelektualnem ampak še na estetskem, izraznem polju).

Poudarek na razvijanju funkcionalnih ciljev pouka se je izostril na prehodu v 20. st. Takrat se je šolstvo zelo razmahnilo, prav tako pa so potekali demokratizacija in razvoj družboslovnih znanosti. Nekatero sodobno šolsko smeri so šle pri tem v skrajnost. To so bila t.i. ŠOLSKA REFORMNA GIBANJA (*progresivna pedagogika*), ki so nastala kot kritika učenja na pamet in prisile. Namen je bil humanizacija šole, približanje le te otrokovim interesom in razvojnim značilnostim ter jo tako narediti bolj učinkovito. Prednjačili so Švedinja Ellen Key (1849-1926), ki je napisala 20. ST.- ST. OTROKA - t.i. PEDOCENTRIZEM s katerim pa spet ni najbolje pretiravati (SUMMERHILL). Naslednje znano ime je Italijanka Maria Montessori (1870-1952). Ta gibanja so upoštevala posebnosti otrokovega mišljenja, ki se kvantitativno in kvalitativno razlikuje od mišljenja odraslega.

Za didaktiko je še posebej pomembna mladinska psihologija.

Waldorfska šola:

- 15* Ustanovil jo je Rudolf Steiner (1861-1925), pristaš antropozofije (idealistični pogled na svet ter soodvisnost med človekom in kozmosom, upošteval je ideje šolskih reformnih gibanj).
- 16* Učne vsebine morajo izhajati iz duhovnih potreb in značilnosti duševnega razvoja otrok. Poudarjeni sta delovno in umetnostno področje, šolo obiskujejo učenci iz različnih socialnih okolij, je brez ocen in brez ponavljanja -

učenec napreduje kolikor zmore. Pouk se začne s šestim letom starosti, poseben predmet v programu je EURITMIJA (glasba+govor+gib+scenski izraz). Ročno delo imajo vsi učenci od 1. do 12. razreda, enotni program do 4. razreda.

17* V šolsko delo se vključujejo tudi starši, temetika se obravnava po značilnostih t.i. epohalnega pouka (2 uri zjutraj sta namenjeni pomembnejšim temam), tesna povezanost med starši in šolo.

18* Od 1.-8. razreda poučuje en učitelj. samostojne so ure euritmije, religije in tujih jezikov. Učbenikov ne uporabljajo, učenci delajo zapiske, učenci se učijo z lastnim raziskovanjem, svoje znanje aplicirajo tudi v praksi, ugodna razredna klima, delo temelji na kreativnosti učencev in učiteljev. Trenutno obstaja 640 Waldorfskih šol, učitelji se za delo usposablajo 2 leti.

Vzgojni - osebno socialni cilji

Šola mora biti IDEJNO NEVTRALNA. Šola v določeni meri oblikuje učenčeve osebne lastnosti, učne navade ter zagotavlja pozitivno osebno rast. Učitelj in učenci se morajo zavedati da je učenje kvalitetno delo.

Vzgojno deluje že sama učna vsebina, na učence vpliva tudi izvedba organizacije pouka, učitelj s svojo osebnostjo in nastopom prispeva k uresničevanju vzg. ciljev (za učitelja mora biti učenje izziv).

19* **Razvoj osebno socialnih lastnosti**

Preko učnih oblik in metod učenci razvijajo kritičnost, odgovornost do dela, natančnost, vztrajnost, samostojnost, inicijativnost. Otrok naj bi se moral začeti samokontrolirati v obdobju od 10. do 12. leta starosti.

20* **Razvoj učnih navad**

Učne navade so ustrezno ravnanje posameznikov v učni situaciji (pouku, učenju), ki omogočajo racionalnejše, uspešnejše učenje.

Sestavljene so iz: delovnih navad (ravnotežje med učenjem in ost.)

učnih tehnik (besedne in miselne spretnosti)

metod učenja (zaporedje postopkov pridob. zn.)

Metode učenja delimo na CELOSTNO (1-4), PO DELIH (1,2,3,4) in MEŠANO (1,2,1-2 3, 1-2-3 4, 1-2-3-4).

RAZVIJANJE UČNIH NAVAD

Indirektno
vzbujanje interesa in motivacije
dinamičnost pouka
aktivne učne oblike in metode

Direktno
krepitev zapisovanja in razumevanja učencev
priprava shem in skic
aktivno sodelovanje učencev med razlago
navajanje učencev na učenje iz pisnih virov
sposobnost odgovarjanja na ustna in pisna
vprašanja.

21* **Zagotavljanje in vzpodbujanje pozitivne osebno socialne rasti**

Razvoj v smer samouresničevanja in samoakualizacije z zavestnim usmerjanjem. Nekje pri 10. letu starosti se začne posameznik zavedati lastnega jaza, samega sebe in ta njegova aktivnost se usmeri v samoaktualizacijo. Za zdravo osebno rast pa je potrebna pozitivna samopodoba.

Erik Erikson (pristaš dinamične teorije razvoja osebnosti, meni da je to predvsem sociološki razvoj)

Več zaporednih faz, vsaka faza je novo razvojno obdobje, v vsakem posameznik rešuje drugačne naloge. Opisal je tudi t.i. *krizna obdobja*, ki nastanejo pri pripadnikih določenih marginalnih skupin.

FAZE

<i>0 - 1 leto</i>	<i>1 - 4 leta</i>	<i>4 - 6 let</i>	<i>6 - 11 let</i>	<i>11 - 15 let</i>	<i>15 - 20 let</i>	<i>20 - 30 let</i>	<i>30 - let</i>
varnost	začetna avtonomij	inciativnost / samoakt.	širitev prostora	dr. obl. identitete	lastne sprejemanju	težnja po ustvarjanje potenciali	osebna zrelost
	a						

V šoli vzgojne cilje dosegamo:- z dobro organizacijo in dinamičnostjo pouka,
- z zavedanjem pomembnosti različnih učnih področij,
- delo naj temelji na aktivnosti in kooperativnosti učencev,
- ustrezni medsebojni odnosi (glavni tu je učitelj),
- motivacija.